

EEN KUNSTMATIGE HEUVEL TE DRANOUTER (KEMMELBERG)

Sinds enkele jaren is het duidelijk dat op de Kimmelberg een belangrijke IJzertijdnederzetting lag. Op de zuidelijke helling van de Kimmelberg, in het zogenaamd *Voorbos* (fig. 17) bevindt zich een heuvel (fig. 16), wiens aanwezigheid daar de mogelijkheid opende op een verband tussen deze heuvel en de nederzetting op de berg zelf.

Vorig jaar werd gestart met de opgraving van deze duidelijk kunstmatige opwerping. Hierbij werden de noordwest- en zuidoostkwadranten uitgegraven; tevens werden sleuven getrokken tot aan het voeteinde van de heuvel, in westelijke, noordelijke en zuidelijke richting¹). Dit jaar werd de opgraving van het centrale heuvelgedeelte afgewerkt en de doorsnede in oostelijke richting vervolledigd (fig. 19).

Evenmin als in noordelijke werd er in oostelijke richting een spoor van eventuele gracht gevonden. Aangaande de opbouw van de heuvel werden, wat de samenstelling en de gelaagdheid betreft, dezelfde vaststellingen gedaan als vorig jaar. De moederbodem bestaat uit ieperiaan klei (fig. 18, H); erboven een oud oppervlak uit klei en lemig zand, aangerijkt met humeuze bestanddelen (fig. 18, G). In het centrale deel van de heuvel komt hierop een band lemig zand (fig. 18, F) voor. Hierboven werd een eerste ophoging aangebracht, bestaande uit lemig wit zand gemengd met bruine diestiaan klei (fig. 18, E).

Fig. 16. — De heuvel vanuit het noordoosten.

¹ A. VAN DOORSELAER & J. DE MEULEMEESTER, De IJzertijdversterking op de Kimmelberg, in *Conspetus MCMLXXIV*, Arch. Belg. 177, Brussel, 1975, 24-27.

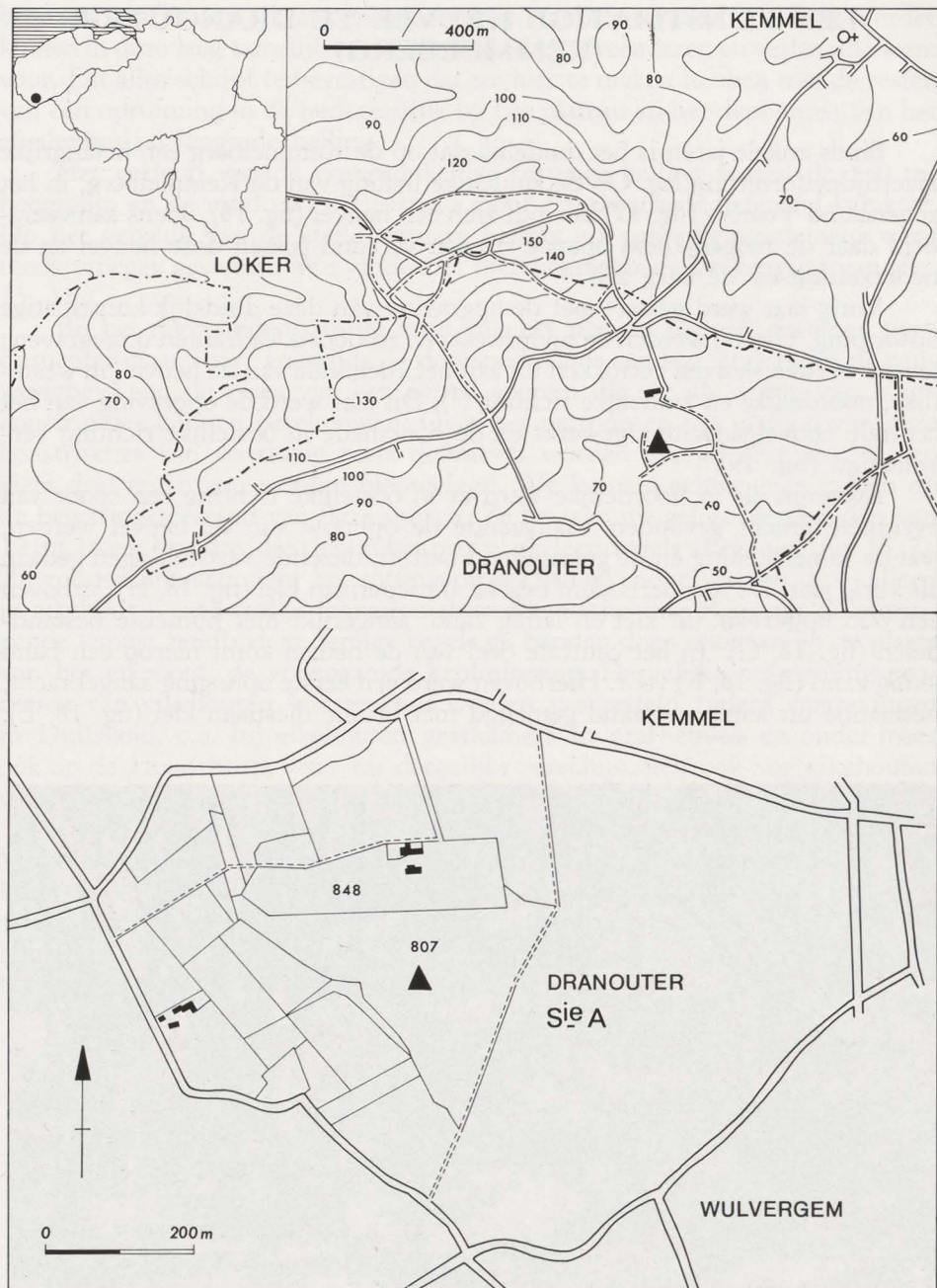

Fig. 17. — Situatieplan: het site op de militaire kaart (boven) en op het kadasterplan van P. C. Popp (onder).

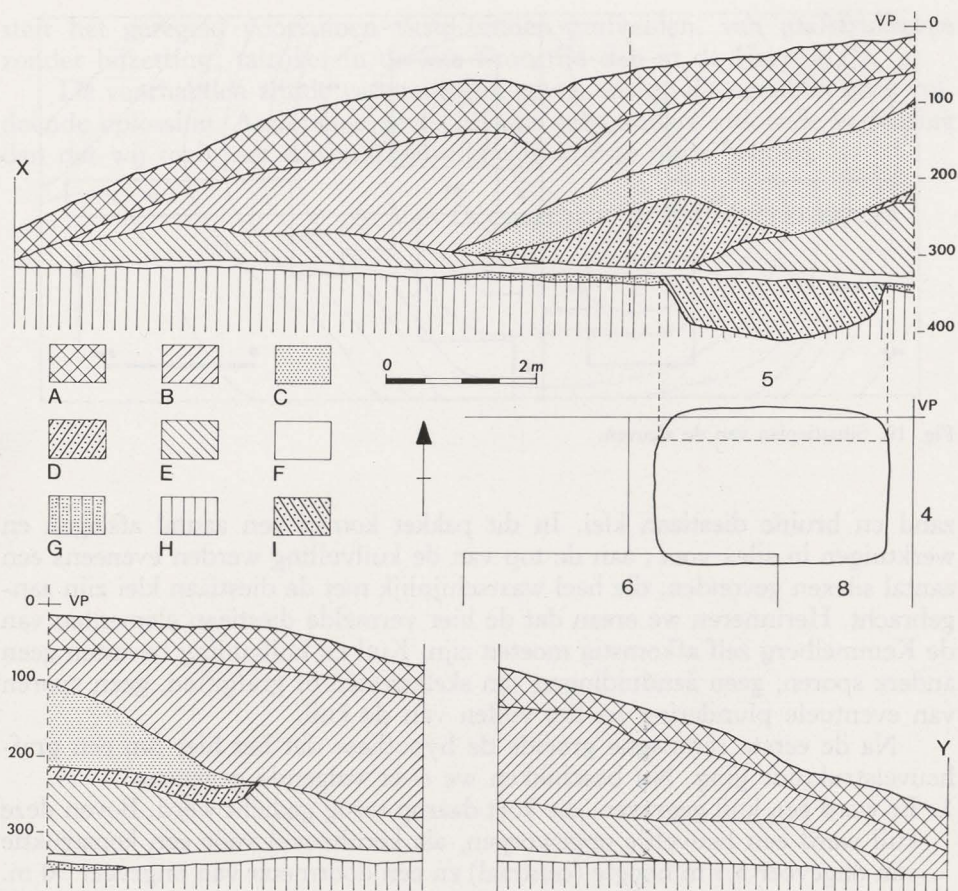

Fig. 18. — West-oostdoorsnede met grondplan van de kuil. — Legende verklaard in de tekst.

Vervolgens variërend in dikte, spreiding en structuur, een pakket van geel diestiaan zand met klei en veel zandsteenfragmenten en gecacholoniseerde knollen (fig. 18, C), soms gemengd met ieperiaan klei (fig. 18, D). Tenslotte een pakket ieperiaan klei (fig. 18, B) afgesloten door de recente humus en storingen (fig. 18, A). In elke sleuf werd deze opeenvolging aangetroffen en dit zonder enig spoor van onderbreking, noch in de lagen, noch in de moederbodem.

Alleen in sleuf 8 stelden we een afwijking vast. Hier vertoonde de moederbodem een vergraving onder de vorm van een kuil van 3 m bij 2 m met een diepte van ca. 75 cm (fig. 18, I). De kuil ligt juist buiten het huidige centrum van de heuvel en is pal oost-west gericht. Hij werd kort na het uitgraven terug gevuld en wel met de uitgeworpen bruine en groene ieperiaan klei. Er zijn geen aanduidingen dat de kuil een tijd zou open gelegen hebben. Boven de kuil werd duidelijk een eerste heuvelkern opgeworpen, bestaande uit lemig wit

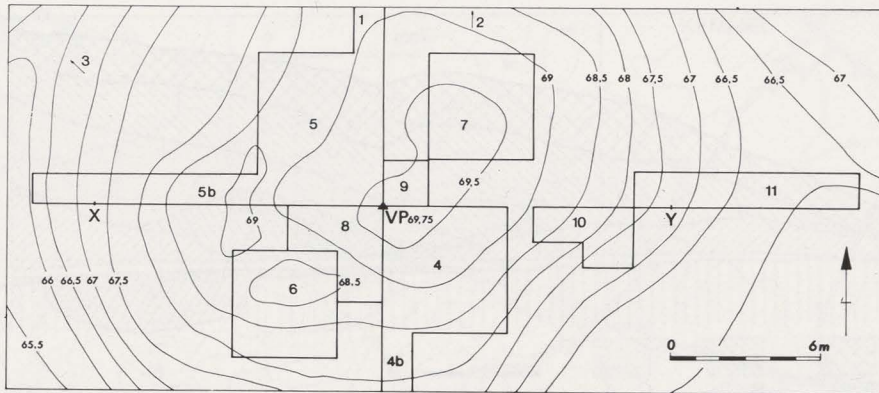

Fig. 19. Situatieplan van de sleuven.

zand en bruine diestiaan klei. In dit pakket komen een aantal afslagen en werktuigen in silex voor; aan de top van de kuilvulling werden eveneens een aantal silexen gevonden, die heel waarschijnlijk met de diestiaan klei zijn aangebracht. Herinneren we eraan dat de hier vermelde diestiaan elementen van de Kimmelberg zelf afkomstig moeten zijn. Kuil en kuilvulling bevatten geen andere sporen, geen aanduidingen van skeletresten of grafgiften, geen sporen van eventuele plundering na het vullen van de kuil.

Na de eerste campagne groeide de hypothese dat het hier om een grafheuvelstructuur ging. Nu beschikken we over volgende gegevens:

1. Er werd een kuil gegraven, die kort daarop terug gedicht werd. Boven deze kuil werd een heuveltje opgeworpen, als kernheuvel voor een constructie van ongeveer 3,5 m hoogte (centraal) en een doormeter van ongeveer 30 m.
2. De dateringscriteria zijn ontoereikend. Enerzijds lagen enkele IJzertijd-wandscherven op de moederbodem, onder het heuvellichaam. Anderzijds is er geen enkel archeologisch, noch historisch element voorhanden, dat een middeleeuws of recenter karakter van de constructie verantwoordt; bovendien duidt het verweringsproces van het oud oppervlak op een aanzienlijk oudere oorsprong.

We kunnen dan ook de vraag stellen:

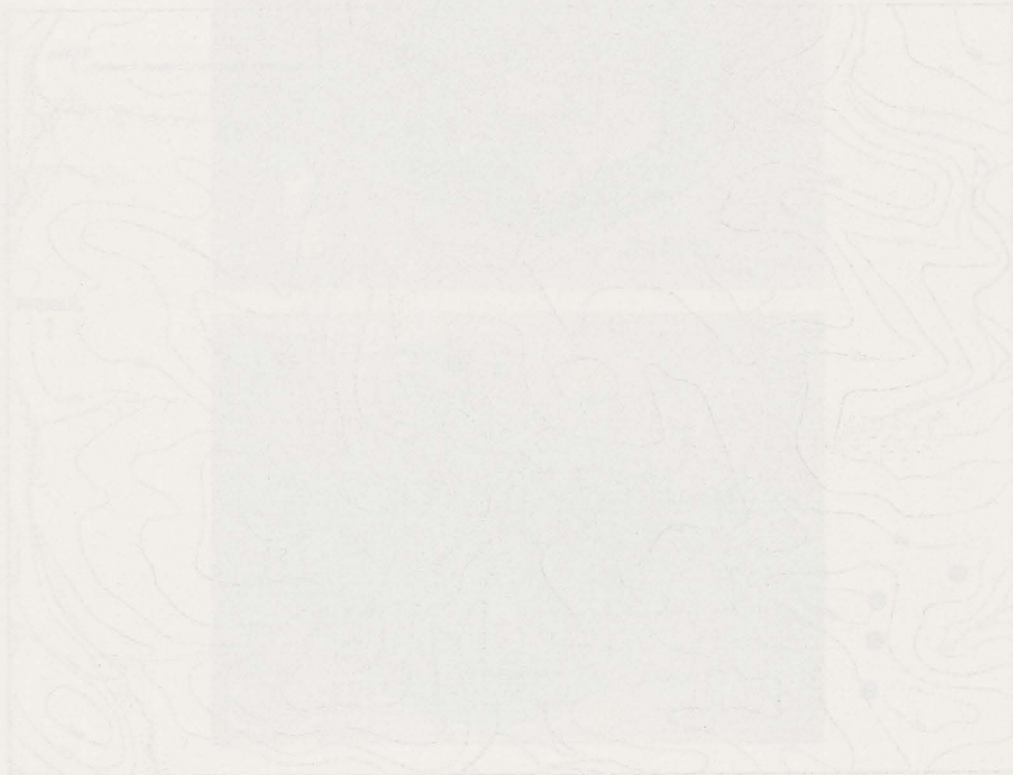
1. of er een bijzetting plaats greep, met grafplundering?
2. of we hier voor een schijngraf staan?
3. of er elders een begraving plaats greep, hetzij buiten het centrale deel (ongeveer 100 m² opgegraven), hetzij buiten het heuvellichaam zelf?

Grafplunderingen in de oudheid komen vaak voor. Zij laten telkens duidelijk zichtbare sporen na. Vermits in deze heuvel geen stringen van dien aard zijn vastgesteld, kunnen wij alleen veronderstellen dat een eventuele grafplundering vóór het toedekken van de grafkuil zou hebben plaatsgegrepen. Schijnbegravingen uit de IJzertijd in onze streken zijn ons niet bekend. R. Joffroy deelde ons mede dat — niet geplunderde — lege grafheuvels ook in Bourgondië zijn opgegraven o.a. te Baigneux-les-Juifs. Verwers anderzijds

stelt het geregeld voorkomen vast, binnen grafvelden, van grafstructuren zonder bijzetting; talrijker in de late Bronstijd dan in de IJzertijd (¹).

De voorhanden zijnde vaststellingen geven ons op dit ogenblik geen voldoende oplossing. Anderzijds geven zij ons geen andere afdoende verklaring dan dat wij toch met een grafheuvelkonstruktie te doen hebben.

A. VAN DOORSELAER - J. DE MEULEMEESTER

¹ G. J. VERWERS, Urnenveld en nederzetting te Laag Spul, Gemeente Hilvarenbeek, *Analecta Praeh. Leid.* 8, 1975, 23-43.